

כניסת שבת	צאת שבת	
19:12	20:29	ירושלים
19:29	20:32	בני ברק
19:23	20:33	חיפה
19:28	20:29	באר שבע

פרשת חוקת

מעלת השלום שבין אדם לחבירו - והאם היא ללא הסתייגות?

הרה"ג חגי שושן שליט"א, יועץ הלכתי לרב הראשי נשיא מועצת הרבנות הראשית לישראל, ראש בית ההוראה "שערי הלכה ומשפט", וראש תחום לימודי טוענים רבניים וטוענות רבניות במרכז י.נ.ר.

שיכול אדם לעבור על ידי גניבת דעת, (א) משום שזה כמו גזל. (ב) משום שקר, וכמש"כ רבינו יונה (ג, קפד), ולכן אם מותר לדבר שקר ממש, כל שכן שמותר אם אינו מדבר כן במפורש, ורק מגיע לאותם תוצאות שלא על ידי דיבור של שקר. וכן מצינו בהדיא אצל אהרן הכהן שגנב דעתם של בעלי המחלוקת כדי לעשות שלום ביניהם.

ומובא בשל"ה (יומא סי' קצז) מצאתי כתוב, מחלוקת אחת, דוחה מאה פרנסות. לשון הרע אחד, דוחה מאה תשובות. וכתב ע"ז בספר מעם לועז (פרשת שופטים עמ' קמו) שלכן תיקנו בברכת המזון לומר הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד ולא בביזוי, ואחריו הרחמן הוא ייתן שלום בינינו, שע"י שלום יפרנסנו בכבוד...

אך בספר חיים של תורה (פרשת לך לך ע' פא) כותב המגיד משרים הרב שלמה לוינשטיין שאמנם המושג "שלום" מסור לתלמידי חכמים וגדולי הדור להורות מתי להתאחד ועם מי להתאחד, ומתי להיפרד וממי להיפרד, וכאשר נשמעים לתלמידי חכמים ומנהיגי הדור האמיתיים, אזי אשרי לדור שככה לו, וסופו יוכיח על תחילתו שהפירוד שנראה כמחלוקת, הוא אשר יצמיח את השלום האמיתי. ולעומת זו אם עמי הארץ יקבעו את הדפוס של השלום להתאחד עפ"י דעתם עם מי שמבינים הם, סופו של דבר תצא משלום זה מחלוקת עצומה.

ולפיכך אומר החת"ם סופר: "שלום רב" בגימטריא "מחלקת". ולפיכך (תהילים קי"ט, קס"ח) "שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול" ופירשו חז"ל (ברכות דף ס"ד ע"א) אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא: תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם וכו'. והיינו שהענין של "שלום רב" נמסר לתלמידי חכמים להורות את הדרך ילכו בה, כי פעמים שהשלום הוא בעצם מחלוקת, ופעמים שהמחלוקת היא בעצם השלום האמיתי ולכך "שלום רב" שהוא "מחלקת" נמסר "לאוהבי תורתך" ואז "אין למו מכשול". אבל אם ילכו עפ"י עצת עמי הארץ ופורקי עול תורה, אזי יצא מהשלום רב שלהם מכשולות.

בפרשתו (פרק כ פסוק כט) וַיֵּרָאוּ כָּל הָעֵדָה כִּי גָזַע אֶהְרֹן וַיִּכְפּוּ אֶת אֶהְרֹן שְׁלֹשִׁים יוֹם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: הנביא מלאכי מציין לנו את הברית הכרותה נכרתה בין הקב"ה לאהרן וזרעו (פרק ב פסוק ה-ו) בְּרִיתִי הִיְתָה אֲתוֹ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם וְאֶתְּנֶם לוֹ מוֹרָא וַיֵּירָאֵנִי וּמִפְנֵי שְׁמִי נָחַת הוּא: תורת אמת הִיְתָה בְּפִיהוּ וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בְּשִׁפְתָיו בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הִלָּךְ אֶתִּי וְרַבִּים הִשִּׁיב מֵעֵוֹן: וכתב רש"י בשלום ובמישור הלך אתי - אהרן ואלעזר ופנחס.

ובמסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן (נוסחא א פרק יב ד"ה אוהב שלום) כתב ר"מ אומר מה תלמוד לומר

”

אם עמי הארץ יקבעו את הדפוס של השלום להתאחד עפ"י דעתם עם מי שמבינים הם, סופו של דבר תצא משלום זה מחלוקת עצומה.

”

ורבים השיב מעון. כשהיה אהרן רואה ששני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה. הלך אהרן וישב לו אצל אחד מהם ואמר לו בני ראה חברך מהו אומר מטרף את לבו וקורע את בגדיו אומר אוי לי היאך אשא את עיני ואראה את חברי בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו. הוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו והולך אהרן ויושב לו אצל האחר וא"ל בני ראה חברך מהו אומר מטרף את לבו וקורע את בגדיו ואומר אוי לי היאך אשא את עיני ואראה את חברי בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו. הוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו. וכשנפגשו זה בזה גפפו ונשקו זה לזה. לכך נאמר ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל.

ואע"פ שאהרן ששמו שלום בכל זאת לא חשש לשקר בשביל כך וכמבואר בגמ' יבמות (סה:) א"ר אילעא משום רבי אלעזר בר' שמעון: מותר לו לאדם לשנות בדבר השלום, שנאמר: אביך צוה וגו' כה תאמרו ליוסף אנא שא נא וגו'. ר' נתן אומר: מצוה, שנאמר: ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני וגו'. דבי רבי ישמעאל תנא: גדול השלום, שאף הקדוש ברוך הוא שינה בו, דמעיקרא כתיב: ואדוני זקן, ולבסוף כתיב: ואני זקנתי.

ובספר פתחי חושן (ח"ד פרק טו הערה לו) כתב שאם מותר לדבר שקר בהדיא מפני השלום, כל שכן שמותר רק לגנוב דעת, והסבר הדבר הוא כיון שיש שני איסורים

